

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра публічного управління та підприємництва (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

Д.М.Крицький

(ініціали та прізвище)

« 31 » серпень 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємства

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: **15 Автоматизація та приладобудування**
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 151 Комп'ютерні технології проектування та виробництва
152 Інтелектуальні інформаційні вимірювальні системи
153 (Мікро- та наносистемна техніка)
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: Метрологічне забезпечення випробувань та якості
продукції
Іженерія мобільних додатків
Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси і
виробництва
Комп'ютерні технології проектування
Мікро-та наносистемна техніка
Якість, стандартизація та сертифікація
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2021 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для студентів за спеціальністю 6.151 Комп'ютерні технології проектування та виробництва, 6.152 Інтелектуальні інформаційні вимірювальні системи, 6.153 (Мікро- та наносистемна техніка)

за освітніми програмами Метрологічне забезпечення випробувань та якості продукції

Іженерія мобільних додатків

Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси

Комп'ютерні технології проектування та виробництва

Мікро-та наносистемна техніка

Якість, стандартизація та сертифікація

«28» серпня 2021 р., – 12 с.

Розробник:

Можевенко Т.Ю., доцент кафедри 601,

к.е.н.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри 601 публічного управління та підприємництва

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «28» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри 601 д. н. з держ. упр, проф.

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Ковальчук В.Г.
(ініціали та прізвище)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 15 «Автоматизація та	Обов'язкова
Модулів – 2	<u>приладобудування»</u> (шифр і назва)	Навчальний рік 2021/2022
Змістових модулів – 2		
Індивідуальне завдання: виконання розрахункової роботи.	Спеціальності <u>6.151 Комп'ютерні технології проектування та виробництва</u> <u>6.152 Інтелектуальні інформаційні вимірювальні системи</u> <u>6.153 (Мікро- та наносистемна техніка)</u> Освітня програма	Семестр 6-й,8-й
Загальна кількість годин: кількість годин аудиторних занять – 42 годин/ загальна кількість годин -90 годин	<u>Метрологічне забезпечення випробувань та якості продукції</u> <u>Іженерія мобільних додатків</u> <u>Комп'ютерно-інтегровані технологічні процеси</u> <u>Комп'ютерні технології проектування та виробництва</u> <u>Мікро-та наносистемна техніка</u> <u>Якість, стандартизація та сертифікація</u>	Лекції 24год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 години, самостійної роботи – 4 години		Лабораторні роботи 18 год.
		Самостійна робота 48 год.
	Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Вид контролю Залік (письмово)

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 42/48

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення – дати необхідні знання про економічну діяльність підприємства з метою організації виробництва продукції (надання послуг) з максимальною економічною ефективністю.

Завдання – формування сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань економіки підприємства у машинобудівній галузі, а також практичних навичок аналізу та планування показників господарсько-виробничої діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

Загальні:

- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- Розрахувати техніко-економічні та експлуатаційні показники об'єктів виробництва, їх систем та елементів.

Фахові:

- Здатність визначати техніко-економічну ефективність типових систем та їхніх складників на основі застосовування аналітичних методів
- Здатність використовувати знання на засадах комерційної та економічної діяльності
- Обізнаність у галузі економіки і менеджменту виробництва елементів та об'єктів авіаційної та ракетно-космічної техніки.

Програмні результати навчання:

- Оцінювати та розраховувати техніко-економічну ефективність виробництва відповідної галузі;
- Аналізувати інженерні об'єкти, процеси та методи;
- Розуміти структури і служби підприємства галузевого машинобудування.

Міждисциплінарні зв'язки: Опанування дисципліни «Економіка підприємства» передбачає попереднього вивчення дисциплін: вища математика, основи інженерної логістики, технологічні основи виробництва, матеріалознавство. Становить *підґрунтя* для написання економічної частини бакалаврської роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Ресурсне забезпечення підприємства.

Тема 1. Вступ до дисципліни «Економіка підприємства».

Характеристики господарської діяльності як основи економічного життя людського суспільства. Структура економіки (господарства) країни. Промисловість як провідна сфера матеріального виробництва. Предмет і завдання дисципліни «Економіка підприємства». Роль курсу у організаційно-економічній підготовці фахівця.

Тема 2. Підприємство як основний суб'єкт господарювання.

Поняття підприємства як організаційно відділеної й економічно самостійної первинної ланки виробничої сфери. Місія й мети підприємства. Головні напрямки діяльності підприємства.

Класифікація підприємств і її практичне значення. Сутнісна характеристика структури підприємства. Виробнича структура підприємства: сутність і види. Фактори формування й зміни виробничої структури підприємства. Загальна структура підприємства (організації).

Інтеграційні форми підприємств і організацій. Форми добровільного й інституційного об'єднання підприємств і організацій (асоціації, консорціуми, концерни, корпорації, фінансово-промислові групи, холдинги й т.п.). Ціль їхнього створення, особливості й ефективність діяльності.

Тема 3. Основні виробничі засоби підприємства. Зношування та амортизація основних засобів.

Матеріальні активи як сукупність виробничих засобів і іншого майна підприємства. Майно підприємства соціального призначення.

Первісна, переоцінена, залишкова та ліквідаційна вартість основних засобів. Класифікація основних засобів за ознакою функціонального призначення й участі у виробничих процесах.

Фізична сутність техніко-економічного старіння знарядь праці й форми запобігання цьому (ремонт, модернізація, заміна). Амортизація основних засобів. Норми амортизаційних відрахувань. Оцінка доцільності витрат на періодичний ремонт, модернізацію й заміну виробничого устаткування. Розширене відтворення основних засобів їхнім технічним переозброєнням, реконструкцією, розширенням і новим придбанням.

Нематеріальні ресурси підприємства, їхній вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Характеристика об'єктів промислової власності (винаходів, промислових зразків, корисних моделей, товарних знаків, знаків обслуговування). Інформаційні технології й програмні продукти та інші нематеріальні ресурси («ноу-хау», раціоналізаторські пропозиції, найменування місця походження товару, гудвіл фірми). Нематеріальні активи як юридичне оформлені права виняткового користування об'єктами промислової й інтелектуальної власності, їхня вартісна оцінка.

Тема 4. Виробничі потужності підприємства.

Виробничі потужності підприємства. Загальна характеристика, види й фактори формування (нарощування) виробничої потужності підприємства. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності створюваного й діючого підприємства. Показники й шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей.

Тема 5. Оборотні засоби підприємства.

Сутнісна характеристика оборотних засобів як сукупності поточних витрат фінансових коштів. Виділення оборотних коштів, які обслуговують сфери виробництва й

обороту. Нормовані й ненормовані оборотні кошти. Джерела формування оборотних коштів.

Призначення нормування (розрахунку нормативів) оборотних коштів. Методи розрахунку нормативів обігових коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку). Обчислення нормативів обігових коштів в окремих їхніх елементах.

Основні показники рівня ефективності використання оборотного кошту: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) і завантаження, тривалість одного обороту, методика їхнього розрахунку. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів: оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення; прискорення реалізації виготовленої продукції. Резерви економії матеріальних ресурсів. Джерела фінансування й фінансовий план підприємства.

Тема 6. Планування й регулювання господарської діяльності підприємства.

Загальна характеристика продукції, її класифікація й вимірники: номенклатура, асортименти й обсяги; валова, товарна, чиста й реалізована продукція. Схема формування виробничої програми підприємства і її ресурсного забезпечення.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність праці.

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу. Категорії персоналу підприємства (керівники, фахівці, що служать, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Виділення й характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу різних підприємств і організації різних типів, розмірів і форм власності.

Визначення чисельності працівників керування, фахівців і службовців. Розрахунки чисельності окремих категорій робочих виробничих підприємств.

Продуктивність праці як економічна категорія. Методичні підходи до розрахунку продуктивності праці на виробничих підприємствах. Резерви зростання продуктивності роботи й заходи для їхнього використання в сучасних умовах господарювання. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці за рахунок сукупності факторів.

Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Можливі види мотивації трудової діяльності.

Тема 8. Оплата праці на підприємстві.

Поняття оплати роботи. Основна заробітна плата й додаткова оплата роботи. Форми й системи оплати праці і їхня реалізація. Залежність оплати праці від кінцевих результатів діяльності. Сучасна державна політика оплати праці. Механізм державного регулювання оплати праці й соціального захисту. Регулювання оплати праці на основі колективного договору.

Модульний контроль – виконання контрольно-модульної роботи №1.

Змістовний модуль 2. Економічні показники господарської діяльності підприємства.

Тема 9. Собівартість продукції. Витрати на виробництво продукції.

Витрати і собівартість продукції підприємства. Роль і значення витрат у господарській діяльності підприємства. Собівартість продукції – результат включення витрат на виробництво продукції, що виготовляється і реалізованої продукції підприємства. Класифікація витрат на виробництво за окремими ознаками: за виробничим призначенням (за економічними елементами та статтями калькуляції), за способом включення витрат у собівартість (прямі і непрямі витрати), за впливом обсягу

виробництва (змінні і умовно-постійні витрати), за однорідністю складу (прості і комплексні витрати). Методичні основи калькулювання собівартості продукції. Обсяги калькуляції і статті витрат. Способи розрахунку витрат за статтями калькуляції. Розрахунки витрат за економічними елементами. Прогнозування та планування собівартості продукції: задачі прогнозування і планування собівартості, показники планування собівартості. Основні техніко-економічні фактори зниження собівартості продукції. аналізовані показники собівартості. Графік беззбитковості.

Особливості розрахунку собівартості програмного продукту.

Тема 10. Ціна та ціноутворення продукції підприємства.

Ціна і ціноутворення продукції (програмного продукту). Роль споживчої вартості в ціноутворенні. Функції цін в господарській діяльності підприємства. Види цін та їх структурні елементи. Ціноутворення на різних ринках збуту: характеристика типів збуту та їх особливостей. Методи встановлення ринкових цін. Концепції ціноутворення в умовах ринкових відносин.

Тема 11. Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства.

Прибуток і дохід як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Прибутковість і дохідність: їх сутність і різниця між ними. Джерела формування загальної величини прибутку (доходу) підприємства.

Рентабельність як відносний показник ефективності діяльності підприємства. Загальна характеристика рентабельності застосовуваних (інвестованих) ресурсів. обчислення рентабельності: виробничих засобів підприємства, виробленої продукції, реалізованої продукції.

Суть, важливість і методичні підходи до оцінки загального фінансово-економічного стану підприємства. Групи показників для оцінки прибутковості, ліквідності, оборотності, стабільності та ділової активності; методика їх обчислення.

Економічна сутність і загальний методологічний підхід до вимірювання ефективності виробництва, господарської діяльності підприємства. Змістовна характеристика видів ефективності: за результатами – економічної та соціальної; за місцем отримання ефекту – локальної (госпрозрахункової) і народногосподарської; за метою визначення – абсолютної та порівняльної.

Тема 12. Маркетинг і його об'єктивна необхідність в організації, плануванні й розвитку підприємства.

Маркетинг і його об'єктивна необхідність в організації, плануванні й розвитку підприємства. Функції й принципи маркетингу, організація їхнього виконання. Мети маркетингу, стратегія й тактика їхнього досягнення.

Тема 13. Бізнес-планування діяльності підприємства.

Значення й сутність бізнес-планування. Обсяги й утримування специфічних розділів бізнес-плану: характеристика нової продукції (програмного продукту), оцінка ринку збуту продукції на основі маркетингових досліджень, план виробництва продукції, організаційний план, фінансова стратегія й фінансовий план, оцінка ризиків і їхнє попередження.

Тема 14. Інновації і інноваційні процеси на підприємстві.

Нововведення як джерела економічного розвитку й безперервного вдосконалювання виробництва. Сутнісне тлумачення науково-технічного процесу (НТП) і форми його розвитку. Загальні й пріоритетні напрямки НТП.

Характеристика інновацій і їхня класифікація.

Інноваційний процес і інноваційна діяльність на підприємства. Оцінка ефективності інновацій: народногосподарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення й використання нововведень. Облік фактору часу при розрахунках ефективності інновацій на основі дисконтування показників: інтегрального ефекту, рентабельності, періоду окупності, внутрішньої норми рентабельності використання нововведення.

Тема 15. Інвестиційна діяльність підприємства.

Сутність, характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу для створення, функціонування й розвитку підприємства. Мети й структура інвестицій підприємства. Джерела формування інвестицій.

Інвестиційний процес на підприємстві: характеристика інвестиційного процесу, суб'єкти й об'єкти інвестиційного процесу, інвестиційний проект створення й розвитку підприємства. Ефективність інвестицій: фактори впливу на рівень ефективності інвестицій, методи оцінки інвестиційних проектів.

Тема 16. Конкурентоспроможність підприємства.

Якість продукції як економічна категорія й головний фактор конкурентоспроможності підприємства. Характеристики якості продукції, що впливають на конкурентоспроможність: функціональні (безвідмовність, ремонтпридатність, довговічність), технологічні (виробнича й експлуатаційна технологічність, естетичні (форма, розмір, дизайн), ергономічні (гігієнічні, антропометричні, фізіологічні, психофізіологічні), екологічні (безпечні для здоров'я людини й навколишнього середовища), патентно-ліцензійні (новизна, патентна частота).

Показники якості програмного забезпечення. Аналіз конкурентоспроможності програмних продуктів.

Конкурентоспроможність підприємства. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність продукції: споживчі властивості, рівень цін, післяпродажний сервіс, реклама й імідж підприємства. Забезпечення конкурентоспроможності через фактори конкурентних переваг і їхній порівняльний аналіз із можливостями конкурентів-суперників.

Системи керування якістю продукції. Сертифікація продукції, її економічні значення. Міжнародні системи сертифікації.

Модульний контроль – виконання контрольної модульної роботи №2.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього о	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.
	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 1 Ресурсне забезпечення підприємства					
Тема 1. Вступ до дисципліни «Економіка підприємства»	5	1	-	1	3
Тема 2. Підприємство як основний суб'єкт господарювання. Класифікація видів підприємств в Україні	5	1	-	1	3
Тема 3. Основні виробничі засоби підприємства. Зношування та амортизація основних засобів. Показники використання основних засобів підприємства	7	2	-	2	3
Тема 4. Оборотні засоби підприємства	5	1	-	1	3
Тема 5. Виробничі потужності підприємства	5	1	-	1	3
Тема 6. Планування і регулювання господарської діяльності підприємства. Показники об'єму виробництва.	7	2	-	2	3
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність праці	5	1	-	1	3
Тема 8. Оплата праці на підприємстві	5	1	-	1	3
Модульний контроль (виконання контрольно-модульної роботи №1)	2	2	-	-	-
Разом за змістовним модулем 1	46	12	-	10	24
Змістовний модуль 2. Економічні показники господарської діяльності підприємства.					
Тема 9. Собівартість продукції. Розрахунок витрат на виробництво та реалізацію продукції підприємства. Графік беззбитковості.	8	2	-	4	2
Тема 10. Ціна та ціноутворення продукції підприємства.	4	1	-	1	2
Тема 11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.	4	1	-	1	2
Тема 12. Маркетинг і його об'єктивна необхідність в організації, плануванні й розвитку підприємства.	4	2	-	-	2
Тема 13. Бізнес-планування діяльності підприємства.	4	1	-	1	2
Тема 14. Інновації та інноваційні процеси на підприємстві.	4	1	-	1	2
Тема 15. Інвестиційна діяльність підприємства.	3	1	-	-	2
Тема 16. Конкурентоспроможність підприємства.	3	1	-	-	2
Модульний контроль (виконання контрольно-модульної роботи №2)	2	2	-	-	-
Разом за змістовним модулем 2	36	12	-	8	16
Індивідуальне завдання (виконання РР)	8	-	-	-	8
Усього годин	90	24	-	18	48

5. Теми семінарських занять
(навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	
1		
2		
	Разом	24

7. Теми лабораторних занять
(навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до дисципліни «Економіка підприємства»	1
2	Тема 2. Підприємство як основний суб'єкт господарювання. Класифікація видів підприємств в Україні	1
3	Тема 3. Основні виробничі засоби підприємства. Зношування та амортизація основних засобів. Показники використання основних засобів підприємства	2
4	Тема 4. Оборотні засоби підприємства. Нормування оборотних засобів підприємства	1
5	Тема 5. Виробничі потужності підприємства	1
6	Тема 6. Планування і регулювання господарської діяльності підприємства. Показники об'єму виробництва.	2
7	Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність праці	1
8	Тема 8. Оплата праці на підприємстві	1
9	Тема 9. Собівартість продукції. Розрахунок витрат на виробництво та реалізацію продукції підприємства. Графік беззбитковості.	4
10	Тема 10. Ціна та ціноутворення продукції підприємства.	1
11	Тема 11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.	1
12	Тема 13. Бізнес-планування діяльності підприємства.	1
13	Тема 14. Інновації та інноваційні процеси на підприємстві.	1
	Разом	18

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Структура економіки країни. Виробництво як процес трудової діяльності по створенню економічного продукту. Розгляд контрольних запитань, підготовка до поточного тестування.	3
2	Основні виробничі засоби підприємства. Нематеріальні ресурси підприємства, їхній вплив на конкурентоспроможність його продукції на ринку. Показники й шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей.	3
3	Оборотні засоби підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів	3
4	Виробнича програма підприємства. План по номенклатурі та асортименту	3
5	Мотивація як процес стимулювання людей до ефективної трудової діяльності. Можливі види мотивації трудової діяльності.	3
6	Розрахунок заробітної плати на підприємстві. Сучасна державна політика оплати роботи. Механізм державного регулювання оплати роботи й соціального захисту	3
7	Розрахунок витрат на виробництво по економічним елементам	3
8	Концепції ціноутворення в умовах ринкових відносин	3
9	Фінансово-економічні результати і ефективність діяльності підприємства. Підготовка до поточного тестування	4
10	Маркетинг в системі керування економічної діяльності підприємства. Підготовка до поточного тестування.	4
11	Бізнес-планування діяльності підприємства. Підготовка до поточного тестування. Інновації й інноваційні процеси на підприємстві. Підготовка до поточного тестування.	4
12	Інвестиційна діяльність підприємства. Підготовка до поточного тестування. Конкурентоспроможність підприємства. Підготовка до поточного тестування.	4
13	Індивідуальне завдання (виконання РР, РГР)	8
Разом		48

9. Індивідуальні завдання

Розрахункова робота - практичне виконання комплексу розрахунків з обґрунтування економічної доцільності виробничого плану підприємства.

В якості об'єкта проектування пропонується використовувати машинобудівне підприємство, яке виконує механоскладальні роботи з виготовлення комплектуючого виробу для основної продукції.

Студенти отримують завдання для розрахункової роботи за варіантами, наданими викладачем.

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники).

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді іспиту (усно) або заліку (усно).

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (залік або іспит)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
1. Робота на лекціях	0...1	8	0...5
2. Самостійна робота (виконання і захист практичних робіт)	0...5	6	0...20
3. Модульний контроль	0...25	1	0...25
Модуль 2			
1. Робота на лекціях	0...1	8	0...5
2. Самостійна робота (виконання і захист практичних робіт)	0...5	6	0...20
3. Модульний контроль	0...25	1	0...25
4. Виконання та захист індивідуального завдання (розрахункова робота)	0...10	1	0...10
Всього з дисципліни			0...100

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з двох теоретичних питань та двох задач максимальна кількість балів за кожне питання 25 балів, що складає в сумі 100 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

знати:

- особливості сучасного етапу розвитку економіки держави: теперішні та перспективні задачі, що стоять перед машинобудівною галуззю;
- економічні основи виробництва: характеристики виробництва, матеріальної бази, кадрів, методи розподілення та форми оплати праці;
- основні економічні категорії (продуктивність праці, собівартість та ціна продукції, прибуток, рентабельність та економічна ефективність);
- шляхи підвищення ефективності виробництва, економії усіх видів виробничих ресурсів;
- методи оцінки капітальних вкладень та заходи по підвищенню ефективності виробництва;
- вимоги до організації економічних розрахунків на підприємстві;
- розрахунки тривалості виробничих циклів підприємства;
- методи нормування праці та види норм, нормативів.

вміти:

- вести техніко-економічні розрахунки;
- розробляти бізнес-план на нові види виробництва;
- проводити техніко-економічний аналіз, обґрунтування та вибір підприємницьких, науково-технічних та організаційних рішень на підставі економічних критеріїв;

- розробляти та впроваджувати заходи по підвищенню ефективності виробництва та впровадженню ресурсозаощаджуючих технологій;
- виконувати розрахунки техніко-економічної ефективності нової техніки, технології, організації виробництва, застосовувати у розрахунках економіко-математичне моделювання та обчислювальну техніку;

- виконувати розрахунки по організації виробництва та нормуванні праці.

мати уявлення:

- про сучасні методи системного аналізу показників виробництва, використання обчислювальної техніки для розрахунків витрат та доходів, напрямки підвищення ефективності виробництва, сучасні методи організації виробничих процесів та нормування праці.

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни економіка підприємства студенти повинні знати:

- складові частини основних засобів підприємства та методи їх обчислення;
- складові частини зворотних засобів підприємства та методи їх обчислення;
- поняття виробничої потужності підприємства та виробничої програми;
- структуру ПППП та методи обчислення ЗП для різних категорій працівників підприємства;
- розрахунок собівартості виготовлення продукції;
- методи ціноутворення продукції;
- сутність ефективності діяльності підприємства та показники ефективності;
- етапи складання бізнес-плану;
- сутність інвестування.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні вміти:

- розрізняти основні та зворотні засоби виробництва, методи їх обчислення;
- кваліфікувати категорію працівників підприємства та провести розрахунок їх ЗП.
- розрахувати собівартість виготовлення (складання) одиниці продукції.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру:

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру з дисципліни політичної економії визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка **«Відмінно»** (А): 90 – 100 балів виставляється за таких умов:

- 1) творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- 2) вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- 3) глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- 4) чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- 5) вміння пов'язати теорію і практику.

Оцінка **«Добре»** (В): 83 – 89 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі неprincipові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 3) вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка **«Добре»** (С): 75 – 82 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі неprincipові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;

- 3) не завжди правильне прогнозування подій від прийнятих рішень;
- 4) вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка «**Задовільно**» (D): 68 – 74 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка «**Задовільно**» (E): 60 – 67 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості помилок у викладі матеріалу;
- 4) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка «**Незадовільно**» (FX): 1 – 59 балів виставляється за наступних умов:

- 1) відсутність знань з більшої частини матеріалу, погане засвоєння принципових положень курсу;
- 2) наявність грубих, принципових помилок при виконанні отриманих завдань;
- 3) неграмотне і неправильне викладення відповідей на папері.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

Навчально-методичні посібники:

1. Розрахунок економічних показників машинобудівного підприємства [Текст]: навч. посіб. / Т. Ю. Павленко, Я. В. Сафронов, В. С. Купріянова та ін. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2017. – 32 с.

2. Комплекс розрахунків з техніко-економічного обґрунтування інженерних рішень при проектуванні та виготовленні ЛА [Текст]: Метод. реком./ Бабушкін А.І., Любушкіна І.О., Жихор О.Б. – Харків : Нац. аерокосмічний. ун-т ім. М.Є. Жуковського "ХАІ", 2019. – 32 с.

3. Комплекс розрахунків з обґрунтування економічної доцільності об'єктів проєктування. Методичні рекомендації. / О.Б.Жихор, Т.Ю.Павленко, О.В.Зіброва. Т.В.Сидлярук, І.Ю.Тур – Харків, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є.Жуковського «ХАІ», 2019. -40с.

4. [Економіка підприємства \[Електронний ресурс\]: дистанц. курс. – Режим доступу: =4264.](#)

Електронний ресурс, на якому розміщено навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає в себе:

Обов'язкові складові:

- робоча програма дисципліни;

- конспект лекцій, підручники (навчальні посібники), в тому числі в електронному вигляді, які за змістом повністю відповідають робочій програмі дисципліни;
- методичні вказівки та рекомендації для виконання курсових робіт та проектів, розрахункових та розрахунково-графічних робіт, лабораторних та практичних робіт, а також рекомендації для самостійної підготовки;
- тематики індивідуальних завдань;
- приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань;
- питання, тести для контрольних заходів;
- каталоги інформаційних ресурсів.

14. Рекомендована література

Базова

1. Яркіна, Н.М. Економіка підприємства : Навч. посіб. / Н. М. Яркіна. – Вид. 2-ге перероб. і доп. – К. : Видавництво Ліра-К, 2017. – 600 с.
2. Економіка підприємства: Навчальний посібник / В.С. Рижигов, В.А. Ровенська, Є.О.Підгора; За редакцією В.С. Рижигова. – Київ: Видавничий дім. «Слово», 2004. – 253 с.
3. Афанасьєв, М. В. Економіка підприємства : підручник / М. В. Афанасьєв, О. Б. Плоха. – К. : Ліра-К, 2013. – 664 с.
4. Шарко М. В., Мешкова-Кравченко Н. В., Радкевич О. М. Економіка підприємства: навч. посіб. / М. В. Шарко, Н. В. Мешкова-Кравченко, О. М. Радкевич. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 436 с.

Допоміжна

1. Экономика предприятия [Текст]: сб. задач / Т.Ю. Павленко, Я.В. Сафронов, В.С. Куприянова, Т.В. Сидлярук, И.А. Любушкна, Е.В. Зиброва, Д.С. Шведова – 2-е изд., перераб. и доп. – Харьков: Нац. аэрокосм. ун-т им.Н.Е. Жуковского «Харьков. авиац. ин-т», 2017. – 124 с.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436- IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>
3. Положення бухгалтерского учета (стандарты) ПСБУ в Украине 09.09.2016 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

15. Інформаційні ресурси

1. <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=4264>.
2. <https://khai.edu.ua/education/fakultety-i-kafedry/fakultet-programnoi-inzhenerii-ta-biznesu/kafedra-publichnogo-upravlinnya-ta-pidpriemnictva-601/>;
3. <https://library.khai.edu/>